

ČAROVNÝ DUBEN

Elizabeth von Arnim

FILM BYL
NOMINOVÁN
NA OSCARA

Splendidum družstvo

ČAROVNÝ DUBEN

ELIZABETH VON ARNIM

Splendidum družstvo • Vražné, Hynčice

ČAROVNÝ DUBEN

Copyright © Elizabeth von Arnim, 1922

Translation © Tereza Novotná, 2023

Cover © Splendidum družstvo, 2023

Czech Edition © Splendidum družstvo

Vražné, Hynčice, 2023

První el. vydání

ISBN 978-80-7681-276-5 (EPUB)

ISBN 978-80-7681-277-2 (MOBI)

ISBN 978-80-7681-278-9 (PDF)

Podle anglického originálu *The Enchanted April* by Elizabeth Von Arnim, přeložila Tereza
Novotná.

Obsah

1. Kapitola
2. Kapitola
3. Kapitola
4. Kapitola
5. Kapitola
6. Kapitola
7. Kapitola
8. Kapitola
9. Kapitola
10. Kapitola
11. Kapitola
12. Kapitola
13. Kapitola
14. Kapitola
15. Kapitola
16. Kapitola
17. Kapitola
18. Kapitola
19. Kapitola
20. Kapitola
21. Kapitola
22. Kapitola

1. Kapitola

Začalo to v londýnském ženském klubu jednoho únorového odpoledne – v nepříjemném klubu a v mizerném odpoledni, když paní Wilkinsová, která přijela z Hampsteadu na nákupy a poobědvala v klubu, vzala ze stolu v kuřáckém salonku The Times a přešla netečným pohledem po sloupci Agony a uviděla toto: *Těm, kteří si váží Wistárie a touží po slunečním svitu. Malý středověký italský hrad pohodlně zařízený na břehu Středozemního moře k pronájmu na měsíc duben. Nezbytné služebnictvo zůstává. Z, Box 1000, The Times.*

Paní Wilkinsová si tak úplně neuvědomovala, že její duben na ten rok je pro ni v tu chvíli jasný a s gestem, které bylo zároveň podrážděné i rezigované, upustila noviny, přešla k oknu a zasněně hleděla ven na deštivou ulici.

Nebyly pro ni středověké hrady, dokonce ani ty, které jsou popsány jako malé. Nebyly pro ni dubnové břehy Středozemního moře, vistárie a sluneční svit. Takové požitky byly jen pro bohaté. Přesto byl inzerát určen osobám, které si těchto věcí váží, takže byl tak jako tak určen i jí, protože ona si jich rozhodně vážila; víc, než kdokoli věděl; víc, než kdy řekla. Ale byla chudá. Na celém světě vlastnila jen devadesát liber, které si rok co rok pečlivě ukládala z kapesného na šaty. Tuto částku dala dohromady na návrh svého

manžela jako záštitu a útočiště pro případ mimořádného dne. Její příspěvek na šaty, který dostávala, činil 100 liber ročně, takže oblečení paní Wilkinsové bylo to, co její manžel, naléhající na ni, aby šetřila, nazýval skromným a slušivým, a její známí navzájem, pokud o ní vůbec mluvili, což bylo zřídka, to nazývali – jednoduchý vzhled.

Pan Wilkins, advokát, podporoval spořivost, kromě té její části, která se týkala jídla. Tomu neříkal šetrnost, ale špatné hospodaření. Ale za šetrnost, která jako mol pronikala do šatů paní Wilkinsové a kazila je, měl velkou pochvalu. “Člověk nikdy neví,” říkal, “kdy přijde deštivý den, pak může být moc rád, že má hnízdo s vajíčky. Ty můžeme oba.”

Když se podívala z okna klubu na Shaftesbury Avenue – její klub byl sice úsporný, ale pohodlný pro Hampstead, kde bydlela, a pro Shoolbred's, kde nakupovala, paní se usmála. Wilkinsová, když tam nějakou dobu velmi zasmušile postávala, a v duchu si promítala dubnové Středozemní moře, vistárie a záviděníhodné možnosti bohatých, zatímco tělesným zrakem sledovala opravdu mimořádně hrozný déšť, který vytrvale padal na spěchající deštníky a šplouchající omnibusy. Náhle ji napadlo, zda útěk z takového podnebí do malého středověkého hradu nebyl možná tím, co Prozřetelnost celou dobu zamýšlela, aby se svými úsporami udělala. Hrad, protože byl středověký, mohl být také zchátralý a chátrání bylo jistě levné. Ale jaký nesmysl o tom přemýšlet...

Odvrátila se od okna s gestem, v němž se mísilo podráždění a rezignace – přešla pokoj ke dveřím s úmyslem vzít si baloňák a deštník, probojovat se do jednoho z přeplněných omnibusů a cestou domů zajít k Shoolbredovi a koupit Mellershovi něco k večeři, spatřila Arbuthnotovou ženu, kterou znala od vidění, protože také

bydlela v Hampsteadu a patřila do klubu, jak sedí u stolu uprostřed místnosti, na němž byly noviny a časopisy, a je zabraná do první stránky The Times.

Paní Wilkinsová ještě nikdy nemluvila s paní Arbuthnotovou, která patřila k nějaké církevní skupině, a která analyzovala, třídila, rozdělovala a evidovala chudé, zatímco ona a Mellersh, když někam chodili, chodili na večírky impresionistických malířů, kterých bylo v Hampsteadu mnoho. Mellersh měl sestru, která se za jednoho z nich provdala a žila nahoře na Heath, a kvůli tomuto spojení byla paní Wilkinsová vtažena do kruhu, který jí byl krajně nepřírozený, naučila se bát obrazů. Musela se k nim vyjadřovat a nevěděla, co má říkat. Mumlala: “Úžasné,” a měla pocit, že to nestačí. Ale nikomu to nevadilo. Nikdo ji neposlouchal. Nikdo si paní Wilkinsové nevšímal. Byla typem člověka, kterého si na večírcích nikdo nevšímá. Její laciné šaty ji činily prakticky neviditelnou, její tvář byla nezajímavá, její konverzace byla nudná, a navíc byla plachá. “A když je oblečení, tvář a konverzace hrozná,” pomyslela si paní Wilkinsová, která si uvědomovala svůj handicap, “co z člověka na večírcích zbude?”

Také byla vždycky s Wilkinsem, tím hladce oholeným, dobře vypadajícím mužem, který dodával večírkům skvělou atmosféru už jen tím, že na ně přišel. Wilkins byl velmi vážený. Bylo o něm známo, že si ho starší partneři velmi považují. Obdivovalo ho okolí jeho sestry. Vyslovoval přiměřeně inteligentní soudy o umění a umělcích. Byl jadrný, rozvážný, nikdy neřekl příliš mnoho slov, ale na druhou stranu ani příliš málo. Působil dojmem, že si vše, co říká pečlivě promýšlí; a byl tak očividně spolehlivý, že se často stávalo, že lidé, kteří se s ním na těchto večírcích setkali, začali být

nespokojení se svými vlastními advokáty a po určité době neklidu se vymanili a odešli k Wilkinsovi.

Paní Wilkinsová byla přirozeně vymazána. “Ta,” řekla jeho sestra a sama měla v sobě cosi soudného, stravitelného a konečného, “by měla zůstat doma.” “To je pravda,” řekl Wilkins. Ale Wilkins nemohl nechat svou ženu doma. Byl rodinný advokát a všichni takoví mají manželky a ukazují je. S tou svou v týdnu chodil na večírky a v neděli do kostela. Protože byl ještě poměrně mladý – bylo mu devětatřicet – a ctižádostivý vůči starým dámám, kterých ve své praxi ještě nezískal dostatečný počet, nemohl si dovolit vynechat kostel, a právě tam se paní Wilkinsová seznámila, i když nikdy ne slovy, s paní Arbuthnotovou.

Viděla ji, jak shání děti chudých do lavic. Přicházela v čele průvodu z nedělní školy přesně pět minut před začátkem chóru a úhledně usazovala své chlapce a děvčata na přidělená místa, poklekala na kolínka při úvodní modlitbě a zase vstávala na nohy právě ve chvíli, kdy se za zvuků dunících varhan otevřely dveře do zákristie a vyšel chór a duchovní s velkými litaniemi a příkázáními, které měli zanedlouho rozvinout. Tvářila se smutně, přesto byla zjevně výkonná. Paní Wilkinsová se té kombinaci podívovala, protože Mellersh jí ve dnech, kdy byla schopná sehnat jenom oblíbenou rybu, říkal, že když je člověk výkonný, nepropadá depresi, a že když člověk dělá svou práci dobře, stává se automaticky bystrým a čilým.

Na paní Arbuthnotové nebylo nic bystrého a čilého, mnohé z toho, jak se chovala k dětem v nedělní škole, bylo automatické; ale když ji paní Wilkinsová, otočená od okna, zahlédla v klubu, vůbec se nechovala automaticky, ale upřeně se dívala na jednu část první

stránky Timesů, držela noviny zcela nehybně, oči se jí nehýbaly. Prostě jen zírala; a její tvář byla jako obvykle tváří trpělivé a zklamané Madony.

Paní Wilkinsová, plachá a neochotná, uposlechla podnětu, kterému se divila, a místo aby se vydala, jak měla v úmyslu, do šatny a odtud ke Schoolbredovi shánět pro manžela večeri, zastavila se u stolu a posadila se přesně naproti paní Arbuthnotové, s níž ještě nikdy v životě nepromluvila.

Byl to jeden z těch dlouhých, úzkých stolů v refektáři, takže byly docela blízko u sebe.

Paní Arbuthnotová však nezvedla oči. Dál se dívala očima, které jako by se zasnily, jen na jedno místo v Timesech.

Paní Wilkinsová ji chvíli pozorovala a snažila se sebrat odvalu, aby na ni promluvila. Chtěla se jí zeptat, jestli viděla ten inzerát. Nevěděla, proč se jí na to chce zeptat, ale chtěla. Jak hloupé, že s ní nedokázala promluvit. Vypadala tak mile. Vypadala tak nešťastně. Proč by se dva nešťastní lidé nemohli na své cestě tímto zaprášeným životním podnikem osvěžit malým rozhovorem – opravdovým, přirozeným rozhovorem o tom, co cítí, co by si přáli, v co se ještě snaží doufat?

A nemohla se ubránit dojmu, že i paní Arbuthnotová čte stejný inzerát. Její oči spočinuly právě na té části novin. Představovala si snad i ona, jaké by to bylo – barva, vůně, světlo, jemné šplouchání moře mezi malými horkými skalisky?

Najednou se paní Wilkinsová naklonila přes stůl. „Čtete si o středověkém hradu a vistárii?“ slyšela se ptát.

Paní Arbuthnotovou to samozřejmě překvapilo, ale nebyla ani z poloviny tak překvapená, jako byla paní Wilkinsová sama ze sebe, že

se ptá.

Paní Arbuthnotová, pokud věděla, ještě nezahlédla ošuntělou, hubenou postavu sedící naproti ní, s malým pihovatým obličejem a velkýma šedýma očima, které se téměř ztrácely pod zmačkaným kloboukem do mokrého počasí, a chvíli na ni hleděla, aniž by odpověděla. Četla si o středověkém hradu a vistárii, nebo spíš o tom četla před deseti minutami, a od té doby se ztrácela ve snech – o světle, barvách, vůni, jemném šplouchání moře mezi malými horkými skalisky...

„Proč se mě na to ptáte?“ řekla vážným hlasem, protože výchova chudých ji učinila vážnou a trpělivou.

Paní Wilkinsová zrudla a vypadala nadmíru plaše a vyděšeně. „Ach, jen proto, že jsem to také viděla a myslela jsem si, že snad – myslela jsem si, že nějak,“ zakoktala se.

Načež paní Arbuthnotová zvažovala do jaké kategorie lidí má onu dámu zařadit.

„Víte, já vás znám od vidění,“ pokračovala paní Wilkinsová, která se jako všichni stydliví, vrhla do řeči a děsila se další řeči už jen tím, jak jí v uších znělo to, co řekla nakonec. „Každou neděli – vídám vás každou neděli v kostele.“

„V kostele,“ opakovala paní Arbuthnotová.

„A tohle se mi zdá tak úžasné – ta reklama na vistárii – a...“

Paní Wilkinsová, které muselo být nejméně třicet let, se odmlčela a zavrtěla se na židli s pohybem nešikovné a rozpačité školačky.

„Zdá se to tak úžasné,“ pokračovala v jakémsi výbuchu, „a – je tak mizerný den...“

A pak seděla a dívala se na paní Arbuthnotovou očima uvězněného psa.

„Tahle chudinka,“ pomyslela si paní Arbuthnotová, která celý život někomu pomáhala, „potřebuje radu.“

Připravila se proto trpělivě na to, že ji poskytne.

„Když mě vidíte v kostele,“ řekla vlídně a pozorně, „předpokládám, že bydlíte také v Hampsteadu?“

„Ach ano,“ řekla paní Wilkinsová.

„Kde?“ zeptala se paní Arbuthnotová, která, když bylo třeba rady, přirozeně nejprve přistoupila ke shromažďování faktů.

Ale paní Wilkinsová, položivši ruku jemně a mazlivě na část Timesů, kde byl inzerát, jako by pouhá jeho tištěná slova byla vzácná, řekla jen: „Možná proto se to zdá tak úžasné.“

„Ne – myslím, že je to báječné,“ řekla paní Arbuthnotová, zapomněla na fakta a slabě si povzdechla.

„Takže jste to četla?“

„Ano,“ řekla paní Arbuthnotová a oči se jí opět zasnily.

„Nebylo by to úžasné?“ zamumlala paní Wilkinsová.

„Úžasné,“ řekla paní Arbuthnotová. Její tvář, která se rozzářila, opět pohasla. „Velmi báječné, ale nemá smysl ztrácet čas přemýšlením o takových věcech.“

„Ale,“ zněla rychlá, překvapivá odpověď paní Wilkinsové; překvapivá proto, že se tolik lišila od jejího zjevu – obyčejný kabát a sukně, pomačkaný klobouk, nerozhodný pramínek vlasů, který jí trčel z hlavy. „A už jen to, že o tom uvažujete, stojí samo o sobě za to – taková změna oproti Hampsteadu – a někdy věřím – opravdu věřím, že když člověk dost přemýšlí, tak se mu něco podaří.“

Paní Arbuthnotová ji trpělivě pozorovala. Do jaké kategorie by ji asi zařadila, kdyby musela?

„Možná,“ řekla a trochu se naklonila, „mi řeknete své jméno. Pokud máme být přítelkyně,“ usmála se svým vážným úsměvem, „a já doufám, že ano.“

„Ach ano – jak je to od vás milé. Já jsem paní Wilkinsová,“ řekla paní Wilkinsová. „Neočekávám,“ dodala a začervenala se, protože paní Arbuthnotová nic neřekla, „že vám to něco sdělí. Někdy se zdá, že ani mně to nic nesděluje. Ale,“ rozhlédla se kolem sebe s pohybem hledajícím pomoc, „já jsem paní Wilkinsová.“

Její jméno se jí nelíbilo. Nedalo se s tím nic dělat. Wilkinsová byla a Wilkinsovou zůstane, a i když ji manžel nabádal, aby ho při každé příležitosti vyslovovala jako paní Mellershová-Wilkinsová, dělala to jen tehdy, když byl v doslechu, protože si myslela, že Mellershová Wilkinsovou ještě zhoršuje a zdůrazňuje ji tak, jako Chatsworth na sloupcích brány vily zdůrazňuje vilu.

Když jí poprvé navrhl, aby přidala Mellershe, namítla z výše uvedeného důvodu, a po odmlce – Mellersh byl příliš obezřetný na to, aby mluvil jinak než po pauze, během níž si patrně pečlivě v duchu přemýšlel svůj nadcházející postřeh – řekl značně nespokojeně: „Ale já nejsem vila,“ a podíval se na ni tak, jak se dívá ten, kdo snad po sté doufá, že si nevzal blázna.

Čím víc vysvětlovala, tím větší byl Mellershův strach, v té době byl již dva roky manželem, že si vzal blázna; a vedli dlouhou hádku, pokud se to dá nazvat hádkou, která se vede s důstojným mlčením na jedné straně a vážnou omluvou na straně druhé, o to, zda paní Wilkinsová měla v úmyslu naznačit, že pan Wilkins je vila, či nikoli.

„Věřím,“ pomyslela si, když bylo konečně po všem – trvalo to dlouho, „že by se někdo hádal o čemkoli, když se celé dva roky neopustili ani na jediný den. To, co oba potřebujeme, je dovolená.“

„Můj manžel,“ pokračovala paní Wilkinsová a snažila se na sebe vrhnout trochu světla, „je advokát. On...“ Hledala něco, co by mohla o Mellershovi říct, a našla jen: „Je velmi hezký.“

„No,“ řekla paní Arbuthnotová vlídně, „to vás musí ohromně těšit.“

„Proč?“ zeptala se paní Wilkinsová.

„Protože,“ řekla paní Arbuthnotová trochu zaskočeně, neboť díky neustálému styku s chudými si zvykla, že její výroky jsou přijímány bez pochybností, „protože krása – pohlednost – je dar jako každý jiný, a pokud je správně využit...“

Odmlčela se. Velké šedé oči paní Wilkinsové se na ni upíraly a paní Arbuthnotové se najednou zdálo, že ji neposlouchá.

A paní Wilkinsová ji skutečně neposlouchala, protože právě v té chvíli, ač se to zdálo absurdní, jí hlavou probleskl obraz a na něm dvě postavy, které spolu seděly pod velkou tažnou vistárií, jež se táhla přes větve stromu, který neznala, a byla to ona a paní Arbuthnotová – viděla to zcela zřetelně. A za nimi, rozzářené sluncem, byly staré šedivé zdi – středověký hrad – viděla ho – byly tam.

Dívala se proto na paní Arbuthnotovou a neslyšela ani slovo, které řekla. A paní Arbuthnotová také zírala na paní Wilkinsovou, zaujata výrazem její tváře, která byla zmítána vzrušením z toho, co viděla ve své mysli – světlou a chvějivou vodu ve slunečním světle, když ji rozčeří poryv větru.

Dívaly se na sebe; paní Arbuthnotová překvapeně a tázavě, paní Wilkinsová očima někoho, kdo prožil zjevení. Samozřejmě. Ona sama si to nemohla dovolit, a nebyla by schopná, i kdyby si to mohla dovolit, jet tam úplně sama; ale ona a paní Arbuthnotová společně...

Naklonila se přes stůl. „Co kdybychom se o to pokusily?“ zašeptala.

Paní Arbuthnotová se ještě víc rozzářila. „Pokusily?“ zopakovala.

„Ano,“ řekla paní Wilkinsová, stále jako by se bála, že ji někdo uslyší. „Ne jen tak sedět tady a říkat „Jak je to báječné,“ a pak jet domů do Hampsteadu a jako obvykle se postarat o večeři a ryby, tak jak to děláme už léta a budeme dělat další léta. Vlastně,“ řekla paní Wilkinsová a zrudla až ke kořínkům vlasů, protože zvuk toho, co říkala, toho, co se na ni valilo, ji vyděsil, a přesto nemohla přestat, „nevidím tomu konce. Nemá to konec. Takže by měla být přestávka, měly by být přestávky – v zájmu všech. Proč by to mělo být sobecké, kdybychom na chvíli odešly a byly šťastné, a možná bychom se vrátily mnohem hezčí. Víte, po nějaké době potřebuje každý dovolenou.“

„Ale – jak ji získat?“ zeptala se dychtivě paní Arbuthnotová.

„Vezměte si ji,“ řekla paní Wilkinsová.

„Vzít?“

„Prostě si ji zařídit.“

„My obě?“

„Ano. Sdílet ji společně. Pak by to stálo jen polovinu a vy vypadáte, jako byste to chtěla stejně jako já – odpočinout si a prožít něco pěkného.“

„Ale my se přece neznáme.“

„Ale pomyslete, jak by nám bylo dobře, kdybychom spolu na měsíc odjely! A já jsem si našetřila na horší časy a předpokládám, že vy taky.“

„Je nevyrovnaná,“ pomyslela si paní Arbuthnotová, přesto se cítila podivně rozrušená.

„Pomyslete na to, že byste mohla na celý měsíc od všeho utéct... do nebe.“

„Takové věci by neměla říkat,“ pomyslela si paní Arbuthnotová. „Vikář...“ Přesto bylo by vskutku báječné si odpočinout, přestat.

Zvyk ji však znovu uklidnil a léta styku s chudými ji přiměla říci s lehkou, i když sympatickou převahou vysvětlující osoby: „Ale pak, víte, nebe není někde jinde. Je tady a teď. Tak nám to bylo řečeno.“

Začala být velmi vážná, stejně jako když se snažila trpělivě pomáhat a poučovat chudé. „Nebe je v nás,“ řekla svým jemným tichým hlasem. „To nám bylo řečeno z nejvyšších míst. A vy to dobře víte, vidíte...“

„Ach ano, vím,“ přerušila ji netrpělivě paní Wilkinsová.

„O spřízněných bodech nebe a domova,“ pokračovala paní Arbuthnotová, která byla zvyklá dokončovat věty. „Nebe je v našem domově.“

„Není,“ řekla paní Wilkinsová pevně.

Paní Arbuthnotovou to zaskočilo. Pak jemně řekla: „Ale je. Je tam, když se rozhodneme...“

„Já si přesto myslím, že tam není,“ řekla paní Wilkinsová.

Paní Arbuthnotová zmlkla, protože i ona měla někdy pochybnosti o nebi v domovech. Seděla a znepokojeně se dívala na paní Wilkinsovou. Kdyby se jí podařilo paní Wilkinsovou zařadit do

správné kategorie lidí, cítila, že by sama znovu získala rovnováhu, která se jí podivně vytrácela. Už léta totiž neměla ani jednu dovolenou a inzerát, když ho uviděla, ji přivedl do snění, a vzrušení paní Wilkinsově z něj bylo nakažlivé, a když poslouchala její zbrklé, podivné řeči a pozorovala její rozzářenou tvář, měla pocit, že ji probouzí ze spánku.

Paní Wilkinsová byla zjevně nevyrovnaná, ale paní Arbuthnotová se s nevyrovnanými setkávala už dřív – vlastně se s nimi setkávala pořád – a na její vlastní stabilitu neměli vůbec žádný vliv; zatímco nyní se cítila docela rozkolísaná, jako by se měla vzdálit a odejít, vzdálit se od svých zásadních bodů, jimiž byli Bůh, manžel, domov a povinnost – neměla pocit, že paní Wilkinsová chce, aby pan Wilkins jel také. Jistě by nemohla nikdy zapomenout na své ubohé chudé, zapomenout na bídu a nemoci. Nepochybně by byl výlet do Itálie neobyčejně rozkošný, ale bylo mnoho rozkošných věcí, které by člověk rád dělal, a k čemu jinému byla člověku dána síla než k tomu, aby mu pomohla je nedělat?

Paní Arbuthnotová se za svůj dlouhý život s Frederickem – byl to její manžel a ona si ho vzala ve dvaceti a teď jí bylo třiatřicet – naučila, kde jediné se dají najít opravdové radosti. Teď už věděla, že je lze nalézt jen v každodenním, hodinovém životě pro druhé.

Frederick byl typem manžela, jehož žena se brzy odevzdá k nohám Božím. Od něj k nim byl krátký, i když bolestivý krok. Při zpětném pohledu se jí zdál krátký, ale ve skutečnosti trval celý první rok jejich manželství a každý centimetr cesty byl bojem a každý centimetr byl potřísněn, jak tehdy cítila, krví jejího srdce. To všechno teď skončilo. Už dávno našla klid. A Frederick – z jejího vášnivě milovaného ženicha, z jejího zbožňovaného mladého manžela, stal

na seznamu jejích povinností a shovívavosti až na druhém místě za Bohem. Po léta dokázala být šťastná jen díky tomu, že na štěstí zapomněla. Chtěla taková zůstat. Chtěla odříznout všechno, co by jí připomínalo krásné věci, co by v ní mohlo znovu vyvolat touhu, přání...

„Tak moc bych chtěla být vaše kamarádka,“ řekla upřímně. „Nechcete za mnou přijít, nebo mě nechat někdy přijít k vám? Kdykoli budete mít pocit, že si chcete promluvit. Dám vám svou adresu,“ hledala v kabelce, „a pak nezapomenete.“ Našla vizitku a vytáhla ji.

Paní Wilkinsová si kartičky nevšíkala.

„Je to tak legrační,“ řekla paní Wilkinsová, jako by ji neslyšela, „ale já nás obě vidím – vás i mě – letos v dubnu na středověkém hradě.“

Paní Arbuthnotová se znovu propadla do neklidu. „Opravdu?“ zeptala se a snažila se udržet rovnováhu pod prozíravým pohledem zářivých šedých očí.

„Nevidíte někdy věci v jakémisi záblesku dřív, než se stanou?“ zeptala se paní Wilkinsová.

„Nikdy,“ řekla paní Arbuthnotová.

Pokusila se usmát; pokusila se o soucitný, ale moudrý a tolerantní úsměv, s nímž byla zvyklá naslouchat nutně zkresleným a neúplným názorům chudých. Nepovedlo se jí to. Úsměv se jí zachvěl.

„Samozřejmě,“ řekla tichým hlasem, skoro jako by se bála, že ji poslouchá farář, „bylo by to tak krásné.“

„I kdyby to nebylo krásné,“ řekla paní Wilkinsová, „bylo by to jen na měsíc.“

„To...“ začala paní Arbuthnotová, zcela jasně si uvědomující zavrženíhodnost takového názoru, ale paní Wilkinsová ji zarazila dřív, než to stačila dokončit.

„Každopádně jsem si jistá, že není správné být příliš dlouho hodný, až se člověk stane nešťastným. A já vidím, že jste byla léta a léta hodná, protože vypadáte tak nešťastně.“

Paní Arbuthnotová otevřela ústa, aby protestovala, ale nakonec řekla: „Já jsem od dětství dělala jenom povinnosti, věci pro druhé lidi, a nevěřím, že mě někdo má trochu rád, trochu víc – a toužím – ach, toužím po něčem jiném – po něčem jiném...“

Chystala se plakat? Paní Arbuthnotová se cítila velmi nepříjemně. Doufala, že nebude plakat. Tam ne. Ne v té nevlídné místnosti, kde přicházejí a odcházejí cizí lidé.

Ale paní Wilkinsová se jen vysmrkala, a pak jednou nebo dvakrát velmi rychle zamrkala očima, podívala se na paní Arbuthnotovou s rozechvělou tváří napůl pokorné, napůl plnou omluvy a usmála se.

„Budete mi věřit,“ zašeptala a snažila se zklidnit, očividně se za sebe strašně styděla, „že jsem ještě nikdy v životě s nikým takhle nemluvila? Nemohu si to vysvětlit, prostě nevím, co mě to popadlo.“

„To ten inzerát,“ řekla paní Arbuthnotová a vážně přikývla.

„Ano,“ řekla paní Wilkinsová „protože my obě, jsme tak...“ znovu se vysmrkala, „nešťastné.“

2. Kapitola

Paní Arbuthnotová samozřejmě nebyla nešťastná – jak by mohla být, ptala se sama sebe, když se o ni stará Bůh, ale nechala to prozatím bez povšimnutí, protože byla přesvědčená, že jsou tu další bližní, kteří naléhavě potřebuje její pomoc; a tentokrát ne jen boty a přikrývky a lepší hygienické podmínky, ale i jemnější pomoc v podobě porozumění a nalezení správných slov.

Přesně ta správná slova, jak záhy zjistila poté, co vyzkoušela různá slova o životě pro druhé, o modlitbě a o pokoji, který lze nalézt, když se člověk bezvýhradně svěří do Božích rukou – na všechna tato slova měla paní Wilkinsová jiná slova, nesouvislá, a přesto, alespoň pro tuto chvíli, dokud člověk neměl více času, obtížně odpověditelná – přesná správná slova představovala návrh, že by nebylo na škodu na inzerát odpovědět. Nezávazně. Pouhý dotaz. A paní Arbuthnotovou na tomto návrhu znepokojovalo, že ho neučinila jen proto, aby paní Wilkinsovou uklidnila; učinila ho kvůli své vlastní podivné touze po středověkém hradu.

To bylo velmi znepokojivé. Byla tu, zvyklá řídit, vést, radit, podporovat – kromě Fredericka; Fredericka se už dávno naučila přenechat Bohu – a sama byla vedena a ovlivňována jen inzerátem. Bylo to vskutku znepokojivé. Nechápala svou náhlou touhu po

něčem, co bylo koneckonců jen požitkářstvím, když jí po léta žádná taková touha nevstoupila do srdce.

„Není na škodu se prostě zeptat,“ řekla tichým hlasem, jako by ji poslouchal a odsuzoval farář a všichni čekající a na ní závislí chudáci.

„Není to tak, že by nás to k něčemu zavazovalo,“ řekla paní Wilkinsová také tichým hlasem, ale hlas se jí třásl.

Vstaly současně – paní Arbuthnotová měla pocit překvapení, že paní Wilkinsová je tak vysoká – a šly k psacímu stolu a paní Arbuthnotová napsala do Z, box 1000, The Times, o podrobnosti. Žádala všechny podrobnosti, ale jediné, co opravdu chtěly vědět, bylo nájemné. Obě měly pocit, že by to měla být paní Arbuthnotová, kdo by měl dopis napsat a vyřídit obchodní část. Nejenže byla zvyklá organizovat a být praktická, ale byla také starší a rozhodně klidnější; a ona sama také nepochybovala, že je moudřejší. Ani paní Wilkinsová o tom nepochybovala; už způsob, jakým si paní Arbuthnotová rozčesávala vlasy, naznačoval velký klid, který mohl pramenit jen z moudrosti.

Ale i když byla moudřejší, starší a klidnější, zdálo se jí, že nová přítelkyně paní Arbuthnotové je ta, která ji k tomu podněcuje. Nesouvisle, ale přesto ji to pohánělo. Zdálo se, že kromě toho, že potřebuje pomoc, má i neklidnou povahu. Byla podivně nakažlivá. Vedla člověka k tomu.

Ať už však byla paní Arbuthnotová jakákoli a ať už byla jakkoli nestálá, sdílela s ní její vzrušení a touhu; a když byl dopis vhozen do schránky v hale a skutečně se už nedal vrátit, obě s paní Wilkinsovou pocítily stejný pocit viny.

„To jen dokazuje,“ řekla paní Wilkinsová šeptem, když se odvrátily od schránky, „jak jsme byly celý život bezvadně hodné. Hned při prvním činu, o kterém naši manželé nevědí, se cítíme provinile.“

„Obávám se, že nemohu říct, že jsem byla bezvadně hodná,“ namítla jemně paní Arbuthnotová, trochu nesvá z tohoto nového příkladu úspěšného vyvozování závěrů, protože o svém pocitu viny neřekla ani slovo.

„Ale jsem si jistá, že ano – vidím, že jste hodná – a proto nejste šťastná.“

„Takové věci by neměla říkat,“ pomyslela si paní Arbuthnotová. „Musím se jí snažit pomoci, aby to nedělala.“

Nahlas vážně řekla: „Nevím, proč trváte na tom, že nejsem šťastná. Až mě lépe poznáte, myslím, že zjistíte, že jsem. A jsem si jistá, že to opravdu nemyslíte tak, že dobrota, pokud by jí člověk mohl dosáhnout, činí člověka nešťastným.“

„Ano, myslím,“ řekla paní Wilkinsová. „Náš druh dobroty ano. Dosáhly jsme jí, a jsme nešťastné. Existují nešťastné druhy dobroty a šťastné druhy – například ten druh, který budeme mít na středověkém hradě, je ten šťastný druh.“

„Tedy za předpokladu, že tam pojedeme,“ řekla paní Arbuthnotová zdrženlivě. Cítila, že paní Wilkinsová potřebuje podržet. Koneckonců jsme tam napsaly jen proto, abychom se zeptaly. To může udělat každý. Myslím, že je dost pravděpodobné, že zjistíme, že podmínky jsou nesplnitelné, a i kdyby nebyly, pravděpodobně už zítra nebudeme chtít jet.“

„Už nás tam vidím,“ zněla odpověď paní Wilkinsové.

Paní Arbuthnotová, která se právě ploužila mokkými ulicemi cestou na schůzi, na níž měla promluvit, byla v neobyčejně rozrušeném stavu. Před paní Wilkinsovou se, jak doufala, projevovala velmi klidně, velmi prakticky a střízlivě, skrývala vlastní rozrušení. Ve skutečnosti však byla neobyčejně dojatá, cítila se šťastná, cítila se provinile, cítila strach a měla všechny pocity jako žena, která se vrátila z tajné schůzky se svým milencem. Tak ostatně vypadala, když se zpožděním dorazila na shromáždění; ona, ta s otevřeným hledím, se tvářila téměř kradmo, když její oči padly na upřeně zírající strnulé tváře, které čekaly, až se je pokusí přesvědčit, aby přispěly na zmírnění naléhavých potřeb chudých v Hampsteadu, přičemž každý z nich byl přesvědčen, že sám potřebuje přispět. Vypadala, jako by skrývala něco diskreditujícího, ale rozkošného.

Krása, krása, krása... ta slova jí stále zněla v uších, když stála na pódiu a mluvila o smutných věcech k malému shromáždění. V Itálii nikdy nebyla. Opravdu za to měla nakonec utratit své tajné úspory? Ačkoli nemohla schvalovat způsob, jakým paní Wilkinsová vnáší myšlenku předurčení do její bezprostřední budoucnosti, oči paní Wilkinsové byly očima věstkyně. Paní Arbuthnotová věděla, že někteří lidé takoví jsou, a pokud ji paní Wilkinsová skutečně viděla na středověkém hradě, zdálo se pravděpodobné, že oponovat by byla ztráta času.

Paní Arbuthnotová mluvila dál a dál, v tomto druhu řeči byla tak zkušená, že by to všechno mohla říct i ve spánku, a na konci schůze, s očima oslněnými tajnými vizemi, si sotva všimla, že se nikdo nijak nepohnul, a už vůbec ne ve smyslu příspěvků.

Ale farář si toho všiml. Farář byl zklamaný. Obvykle se to jeho dobré přítelkyni a podporovatelce paní Arbuthnotové dařilo lépe. A co bylo ještě neobvyklejší, zdálo se, že jí to ani nevadí, jak si všiml.

„Nedovedu si představit,“ řekl jí, když se rozcházeli, a mluvil podrážděně, protože ho rozčilovalo jak publikum, tak ona, „kam ti lidé spějí. Zdá se, že s nimi nic nepohne.“

„Možná potřebují dovolenou,“ navrhla paní Arbuthnotová.

„Neuspokojivá, podivná odpověď,“ pomyslel si vikář.

„V únoru?“ zavolal za ní sarkasticky.

„Ale ne – až v dubnu,“ řekla paní Arbuthnotová přes rameno.

„Velmi zvláštní,“ pomyslel si vikář. „Opravdu zvláštní.“ Vrátil se domů a asi se ke své ženě nechoval úplně křesťansky.

Té noci paní Arbuthnotová v modlitbách prosila o vedení. Měla pocit, že by opravdu měla požádat, přímo a natvrdo, aby středověký hrad už někdo jiný zabral a celá věc se tak vyřešila, ale odvaha jí selhala. Předpokládejme, že by její modlitba byla vyslyšena? Ne, nemohla o to požádat, nemohla to riskovat. A koneckonců – málem na to upozornila Boha – kdyby své nynější úspory utratila za dovolenou, mohla by si docela brzy nahromadit další. Frederick na ni tlačil s penězi; zatímco by střádala po své dovolené, její příspěvky na farní charitu by byly po určitou dobu nižší.

Paní Arbuthnotová, která neměla vlastní peníze, totiž musela žít z výnosů Frederickovy činnosti. Způsob, jakým si Frederick vydělával na živobytí, byl jedním z trvalých trápení jejího života. Psal nesmírně populární memoáry, pravidelně, každý rok, o milenkách králů. V dějinách bylo mnoho králů, kteří měli milenky, a ještě více milenek, které měly krále, takže během každého roku svého manželského života byl schopen vydat knihu pamětí, a i tak

tu byly další velké hromady těchto dam, které čekaly na zpracování. Paní Arbuthnotová byla bezradná. Ať se jí to líbilo, nebo ne, musela žít z těchto výtěžku. Jednou jí daroval příšernou pohovku s nabobtnalými polštáři a jí připadalo ubohé, že se tam, v jejím domě, má honosit toto převtělení starého mrtvého francouzského hříšníka.

Prostě byla přesvědčená, že morálka je základem štěstí, skutečnost, že ona a Frederick měli čerpat obživu z viny, jakkoli očištěné během staletí, byla jedním z tajných důvodů jejího smutku. Farnost vzkvétala díky, namátkou vyberme, špatnému chování dam Du Barri, Montespan, Pompadour, Ninon de l'Enclos, a dokonce i učeného Maintenona. Chudí byli filtrem, přes který peníze procházely, aby z něj, jak paní Arbuthnotová doufala, vyšly očištěné. Víc udělat nemohla. V minulých dnech se snažila situaci promyslet, aby zjistila, jak přesně by měla postupovat, ale zjistila, že je to stejně jako u Fredericka příliš obtížné, a nechala to stejně jako u Fredericka na Bohu. Nic z těchto peněz neutratila za dům ani za šaty.

Paní Arbuthnotová tápala a modlila se, až se vyčerpala. Měla by snad odmítnout dotknout se těch peněz, vyhnout se jim, jako by se vyhnula hříchům, které byly jejich zdrojem?

Přinejmenším Fredericka přesvědčila, když poprvé zahájil svou strašlivě úspěšnou kariéru – začal ji až po svatbě; když si ho brala, byl bezúhonným úředníkem přiděleným ke knihovně Britského muzea, aby paměti vydal pod jiným jménem, aby nebyla veřejně oceňována. V Hampsteadu je četli s radostí a netušili, že jejich spisovatel žije v jejich středu. Frederick byl v Hampsteadu téměř neznámý. Nikdy moc nechodil na žádná setkání.

A v jejím domku alespoň nestrašily rozverné dámy, protože Frederick pracoval mimo domov. Měl dvě místnosti poblíž Britského

muzea, kde se konaly jeho "exhumace", a tam chodil každé ráno a vracel se dlouho poté, co jeho žena už spala. Někdy se nevracel vůbec. Někdy ho neviděla i několik dní v kuse. Pak se najednou objevil u snídaně, velmi veselý a dobromyslný a byl rád, když mu dovolila, aby jí něco dal na živobytí.

Vypadal velmi šťastně. Často si říkala, že život, ať už ho člověk sečte jakkoli, je stále záhadou. Vždycky se našli lidé, které nebylo možné zařadit. Frederick byl jedním z nich. Fredericka milovala příliš hluboce, než aby teď byla schopna dělat něco jiného než se za něj modlit. Netušil, že nikdy nevyšel z domu, aniž by s ním nešlo i její požehnání, které se jako malá ozvěna dokonané lásky vznášelo kolem té kdysi drahé hlavy. Neodvažovala se na něj myslet tak, jak býval, jak se jí zdál být v těch úžasných prvních dnech jejich milování, jejich manželství. Její dítě zemřelo, neměla nic, nikoho vlastního, kým by se mohla opájet.

Chudí se stali jejími dětmi a Bůh předmětem její lásky. Co může být šťastnějšího než takový život, ptala se někdy sama sebe, ale její tvář, a zejména oči, byly stále smutné.

„Snad až budeme staří... snad až budeme oba docela staří...,“ přemítala toužebně.

3. Kapitola

Majitelem středověkého hradu byl Angličan, jistý pan Briggs, který byl právě v Londýně a napsal, že hrad má lůžka pro osm osob bez služebnictva, tři obývací pokoje, cimbuří, hladomornu a elektrické osvětlení. Nájemné činilo 60 liber za měsíc, mzda služebnictva byla navíc, a chtěl reference – chtěl ujištění, že mu bude zaplacená druhá polovina nájemného, protože první polovina musí být zaplacená předem, a chtěl ujištění o serióznosti od advokáta, lékaře nebo duchovního. V dopise byl velmi zdvořilý a vysvětloval, že jeho přání získat reference je obvyklé a mělo by být považováno za pouhou formalitu.

Paní Arbuthnotová a paní Wilkinsová na reference nepomyslely a ani ve snu je nenapadlo, že by nájemné mohlo být tak vysoké. V jejich myslích se vznášely částky jako tři guineje týdně; nebo i méně, vzhledem k tomu, že bydlení bylo malé a staré.

Šedesát liber za jeden měsíc.

To je zarazilo.

Paní Arbuthnotové se před očima vynořily boty: všechny ty pevné boty, které se za šedesát liber dají koupit; a kromě nájemného se platilo i za služebnictvo, za jídlo a za cesty vlakem ven a domů. A pokud jde o doporučení, ta se zdála být opravdu překážkou; zdálo